

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ Υ-
ΛΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑ-
ΡΑΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΗ ΜΑΓΝΗΣΙΑ
ΧΩΡΙΩΝ. (*)

(συνέχεια).

Τὰ μεγαλείτερα χωρία, περί ὧν θεωρῶ ἐπάναγκες νὰ ἐκθέσω, ὀλίγα εἰσὶ, τὸ Χορόσ-
κιοβι, τὸ Γκλαβούρκιοβι, ἡ Τσοπανισία,
τὸ Χατζιλέρι, τὸ Κόλδερε, τὸ Παππα-
σ.λ, τὸ Καρατσιφλίκι.

Καρατσιφλίκι. Τὸ χωρίον τοῦτο ἐκ
δύο κυρίως χωρίων συγκείμενον ἔχει 90
χριστιανικὰς οἰκίας, οἱ κάτοικοι ὁμιλοῦσιν
ὅλοι τὴν καθομιλουμένην Ἑλληνικὴν καὶ
τὴν Τουρκικὴν, γεωργοὶ, ὧν οἱ μὲν ἔχουσι
κτῆματά τινα, οἱ δὲ ἐνοικιάζουσιν ἀγροὺς
πρὸς καλλιέργειαν. Συντηροῦσι Σχολεῖον,
εἰς ὃ φοιτῶσι 25 μαθηταί, περὶ τὴν ἀνά-
γνωσιν, γραφὴν, ἀρχὰς τῆς Γεωγραφίας,
Κατηχήσεως, ἱερᾶς ἱστορίας καὶ ἀριθμη-
τικῆς ἐκπαιδευόμενοι παρὰ τοῦ διδασκά-
λου Γεωργίου Κρηνοπούλου μὲ ἐτήσιον μι-
σθὸν 2000 γροσ. λαμβάνοντος παρὰ τοῦ
τῆς Ἐκκλησίας ταμείου, εἰς ἣν Ἐκκλη-
σίαν χρησιμεύει καὶ ὡς ψάλτης.

Παππασ.λ. Σύγκειται ἐξ 440 χριστι-
ανικῶν οἰκογενειῶν, ἄλλων τὴν τε καθομι-
λουμένην Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Τουρκικὴν
γινώσκουσῶν· οἱ κάτοικοι γεωργοὶ σχεδὸν
ὅλοι, ἐνιοὶ τεχνῖται καὶ ποιμένες κατὰ
τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εὐποροῦσι, τινὲς
μάλιστα κέκτηνται οὐκ εὐκαταφρόνητον
κτηματικὴν περιουσίαν· πρὸ πολλῶν χρό-
νων συντηρεῖται ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχο-
λεῖον καὶ διὰ τὰ δύο γένη. Πρὸ δεκαετίας

(*) Παραρτήματα εἰς τὴν στατιστικὴν Μαγνη-
σίας, ἔτος Β'. φυλλάδιον 40ῆριον.

Σελὶς 476 στίχος 35 ἀντὶ τῶν ἐδῶ συγγενῶν
καὶ τῆς γυναίκος τοῦ = τῶν ἐδῶ συγγενῶν
τῆς γυναίκος τοῦ.

Σελὶς 477 στίχος 4 ἀντὶ πρὸ τετραετίας πρὸ
δεκαετίας.

διδάσκει ὁ νῦν διδάσκαλος Ροντήρης Λακε-
δαίμων, ἐν τῷ ἐν Τριπόλει τῆς Πελοπον-
νήσου σπουδᾶσας γυμνασίῳ, μὲ ἐτήσιον μι-
σθὸν ἐκ 2000 γρ., ἐκ τῆς Ἐκκλησίας λαμ-
βάνων αὐτὸν. Ἐν τῷ χωρίῳ αὐτῷ ἔνεκα τῆς
πληθύος τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῆς ὕλικῆς τῶν
κατοίκων καταστάσεως ἔπρεπε νὰ συστη-
θῇ καὶ ἐν μικρὸν Παρθεναγωγεῖον, ὅπερ
ἐξήρτηται ἐκ τῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως
ἐνεργειῶν.

Κόλδερε. Αἱ ἐν αὐτῷ χριστιανικαὶ οἰ-
κογένειαι εἰσὶ περὶ τὰς 200, οἱ δὲ κάτοι-
κοι ὑπὲρ τοὺς χιλίους ὅλους τὴν καθομιλου-
μένην Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Τουρκικὴν ὁμι-
λοῦντας καὶ περὶ τὴν Γεωργίαν ἐνασχολου-
μένους πλὴν τινῶν τεχνιτῶν, μετα-
πρατῶν καὶ ποιμένων. Οἱ γεωργοὶ καλ-
λιεργοῦσιν ἀγροὺς ὑπ' ἐνοίκιον. Ἀπὸ τοῦ
1870 συντηρεῖται ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχο-
λεῖον, ἐν ᾧ διδάσκει ὁ τῆς Ἐκκλησίας Ἱερο-
διάκονος ἐκ Κύπρου μὲ μηνιαῖον μισθὸν
420 γρ. ἐκ τοῦ ταμείου τῆς Ἐκκλησίας·
πλὴν τοῦ μισθοῦ τούτου πληρώνεται καὶ
4 γρόσια κατὰ μῆνα ἐξ ἐκάστου μαθητοῦ.
Οἱ μαθηταί τὸν μὲν χειμῶνά εἰσὶ περὶ
τοὺς 40, τὸ δὲ ἔαρ καὶ θέρος περὶ τοὺς
20. Καὶ ἐν τῷ χωρίῳ αὐτῷ ἀναγκαία ἡ
σύστασις Παρθεναγωγείου.

Χατζιλέρι. Τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει 400
οἰκογενείας χριστιανικὰς καὶ 30 τουρκι-
κὰς (ἐνῶ τὰ μνησθέντα εἰσὶν ἀμιγῆ τούρ-
κων), οἱ κάτοικοι αὐτοῦ πλέον τῶν 500,
τὴν τε Ἑλληνικὴν καὶ τὴν τουρκικὴν ὁ-
μιλοῦντες, εἰσὶ γεωργοὶ, ὧν ὑπάρχουσι
τινὲς μὲ ἰδίαν κτηματικὴν περιουσίαν,
συντηροῦσι πρὸ πολλοῦ χρόνου Σχολεῖον,
εἰς ὃ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐδίδασκεν ὁ
Ἰωάννης Σακελλαρίδου μαθητῆς τῆς Εὐ-
αγγελικῆς Σχολῆς, κατὰ δὲ τὸ τρέχον
ἔτος ὁ ἐκ Λακωνίας καὶ μέχρι τῆς β' τάξεως
τοῦ ἐν Καλάμαις Γυμνασίου σπουδᾶσας
Ἠλίας Ἀντωνιάδης μὲ ἐτήσιον μισθὸν 2000
γρ. ἐκ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας ταμείου. Οἱ
μαθηταί εἰσὶ 35 τὸν χειμῶνα καὶ μέχρι
45 τὸ καλοκαίρι. Τὸ Σχολεῖον τοῦτο στε-
ρεῖται, πολλῶν ἀναγκαιῶν, καίτοι οἱ κά-

τοιχοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐποροῦσιν.

Τσαπαρισία. Τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει πλεον τῶν χιλίων κατοίκων, χριστιανῶν, τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν τουρκικὴν λαλούντων δὲ γλῶσσαν, γεωργῶν τῶν πλείστων, ὀλίγων τεχνιτῶν καὶ μεταπρατῶν τῶν γεωργῶν οἱ πλείστοι ἔχουσιν ἴδια κτήματα. Ἡ ὕλική ἐν γένει κατάστασις εἶναι ἀρκετὰ καλὴ. Συντηροῦσιν ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον, εἰς ὃ διδάσκει ὁ ἐκ Κρήτης Γεώργιος Βλασιάδης μὲ ἐτήσιον μισθὸν 3000 γρ. ἐκ τῆς Ἐκκλησίας· οἱ μαθηταὶ εἰσὶ περὶ τοὺς 50. Πρὸ ἔτους συνεστήθη τῇ προτροπῇ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως καὶ Παρθεναγωγείου, εἰς ὃ φοιτῶσι περὶ τὰ 40 κοράσια, καὶ εἰς ὃ διδάσκει ἡ ἐκ Μαγνησίας καὶ ἐν τῷ ἐν αὐτῇ Παρθεναγωγείῳ σπουδάσασα Ἀμαλία Χ. Μιχαήλ μὲ 200 γρ. κατὰ μῆνα ἐκ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας ταμείου.

Τσαούσογλου. Ἀντὶ πάσης περιγραφῆς περὶ τοῦ μικροῦ τούτου χωρίου, σὰς ἐγκλείω τὴν πρὸς ἐμὲ ἀπάντησιν τοῦ ἐκεῖ διδασκάλου.

« Ἐπὶ τῆς περὶ τῶν ἄνω χωρίων συντόμου ἐκθέσεώς μου παρατηρῶ ἅ. ὅτι ὁμιλοῦσιν οἱ κάτοικοι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τοῦθ' ὑπερ δεικνύει τὸ μὴ αὐτόχθον αὐτῶν. Τῷ ὄντι οἱ πλείστοι κατάγονται ἐκ Πελοποννήσου, φυγόντες ἐκεῖθεν ἀπὸ τοῦ 1779 ἔτους, οἱ δὲ ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τινὲς ἐξ Ἡπείρου καὶ Μυτιλήνης. β'. Ἐνῷ ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἦσαν δοῦλοι ἐργάται τῶν Τούρκων κτηματιῶν, σήμερον οἱ πλείστοι κέκτηνται ἰδίαν κτηματικὴν περιουσίαν, ἔνιοι μάλιστα καὶ ἀρκετήν. γ'. Οἱ διδασκαλοὶ ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ τῶν κερδίζουσι καὶ τὰς ἐκ τῆς ψαλτικῆς τῶν προσγυνομένας ὠφελείας, καθόσον ὅλοι οἱ διδασκαλοὶ χρησιμεύουσι καὶ ὡς ψάλται ἐν τοῖς χωρίοις. Εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι ἂν ὁ Σ. Σύλλογος συνετέλει διὰ τῶν πρὸς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν δεουσῶν παραστάσεων πρὸς σύστασιν Παρθεναγωγείου ἐν τοῖς χωρίοις Παππασλὶ καὶ Κόλδερε. »

Γκαλαβούρχλοβι. Τὸ χωρίον τοῦτο ἔχει πλεον τῶν τριακοσίων οἰκογενειῶν, τὴν τουρκικὴν ὁμιλουσῶν γλῶσσαν, ἐξαιρουμένων τινῶν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν, καίτοι πλησίον τῆς Μαγνησίας κεῖται καὶ μετ' αὐτῆς εἰς στενὰς σχέσεις διάκειται· τοῦτο δὲ ἀποδεικνύει ὅτι οἱ κάτοικοι εἰσιν αὐτόχθονες, ἅπαντες εἰσὶ γεωργοί, ὧν πολλοὶ ἔχουσιν ἴδια κτήματα· ὑπάρχουσι δύο Σχολεῖα, ἐν διὰ τὰ ἄρρενα, εἰς ὃ διδάσκει ὁ διδασκαλὸς Εὐστράτιος Ἀναγνωστόπουλος μὲ ἐτήσιον μισθὸν 4500 γρ. Μαθηταὶ τὸν μὲν χειμῶνα φοιτῶσι μέχρι 90, τὸ δὲ ἔαρ καὶ θέρος ἐλαττοῦται πολὺ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. Ἄλλο διὰ τὰ θήλεα πρὸ διετίας συστηθὲν, εἰς ὃ διδάσκει ἡ ἐκ Μαγνησίας καὶ ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ αὐτῆς σπουδάσασα Αἰκατερίνη Χ. Γεωργίου μὲ ἐτήσιον μισθὸν 3000 γρ., τοὺς μισθοὺς δὲ τῶν διδασκάλων πληρώνει τὸ τῆς Ἐκκλησίας ταμεῖον. Μαθήτριάς φοιτῶσι μέχρις 70. Ἀγνοῶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν διδάσκουν οἱ διδασκαλοὶ οὗτοι, διδάσκοντες μαθητὰς ἀγνοοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν ἂν ἀκολουθῶσι τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν μέθοδον ἐλάχιστα θὰ φαίνωνται χρήσιμοι· δι' ὃ νομίζω λυσιτελὲς, ὅπως ὑποδειχθῇ τοῖς διδασκάλοις τοῖς διδάσκουσι παῖδας ἀγνοοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἴδιος τρόπος διδασκαλίας. Παρατήρησα τὸν διδασκαλὸν τοῦ ἐν Φιλαδελφείᾳ Ἑλληνικοῦ Σχολείου, οὗ οἱ μαθηταὶ ἠγνόουν τὴν Ἑλληνικὴν, νὰ διδάσκῃ τοὺς Αἰσωπεῖους μύθους λ. χ., οὗς ἐξήγει εἰς τὴν καθομιλουμένην Ἑλληνικὴν, ἣν ἐπίσης ἠγνόουν· οἱ δυστυχεῖς αὐτοὶ μαθηταὶ ἀγνοοῦντες τὴν τε ἀρχαίαν καὶ τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς (τὴν καθομιλουμένην) οὐδὲν ὠφελοῦντο· ὁ διδασκαλὸς ἐξήγει λοιπὸν εἰς αὐτοὺς τὸ ἀσαφὲς διὰ τοῦ ἀσαφοῦς. Ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου, τῆς ἐξευρέσεως δηλ. καταλλήλου καὶ λυσιτελοῦς τρόπου διδασκτικοῦ διὰ μαθητὰς ἀγνοοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐφιστῶ τὴν προσοχὴν τοῦ Σ. Συλλόγου.

Χορόσκληβι. Τοῦτο τὸ χωρίον κατοικεῖται ὑπὸ 250 χριστιανικῶν οἰκογενειῶν,

τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν ὁμιλουσῶν ἀπα-
σῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου εἰσὶ γεωργοί,
ὧν οἱ πλεῖστοι καλλιεργοῦσι τὰς ἰδίας αὐ-
τῶν γαίας, ὀλίγοι δὲ τὰς δι' ἐνοικίου. Τὸ χω-
ρίον τοῦτο εἶναι γνωστότερον τῶν προειρημέ-
νων χωρίων διὰ τὸν ἐν αὐτῷ Ναὸν τῆς
Ἀγίας Ἀναστασίας, ἧς κτήτωρ ἀναφέρεται
ὁ Κωνσταντῖνος Ἀρτίνογλους. Εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν ταύτην, ἐκτὸς τῶν κατὰ τὰς δύο
Πανηγύρεις κατ' ἔτος προσερχομένων προσκυ-
νητῶν, προσέρχονται σχεδὸν καθ' ἑκάστην
ἐκ διαφόρων τῆς Ἀνατολῆς μερῶν πλεῖστα
ὅσα ἀφιερώματα προσφερόντων, δι' ὧν ἀφιε-
ρωμάτων συνεστήθη κυρίως κατὰ τὸ 1863
τὸ ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον καὶ τὸ
Παρθεναγωγεῖον κατὰ τὸ 1860.

Ἀλληλοδιδασκτικὸν Σχολεῖον. Εἰς αὐτὸ
ἀπὸ τῆς συστάσεώς του ἐδίδαξαν ὁ Ἀθανάσιος
Ψάλτης, ὁ Ἀριστείδης Καστρίτης, Μάγνητες
ἐκπαιδευθέντες ἐν τῷ ἐν Μαγνησίᾳ Ἑλλ.
Σχολείῳ, ὁ Ξενοφῶν Νικολαΐδης, Κωνσταν-
τῖνος Χειμώνιος, ὁ Ἐμ. Ζαμπὸς, ὁ Ἀθα-
νάσιος Ἰωαννίδης καὶ ὁ νῦν διδάσκων Νι-
κόλαος Δημητριάδης, ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις
Διδασκαλείῳ σπουδάσας μὲ ἐτήσιον μι-
σθὸν 6000 γρ., μαθηταὶ δὲ φοιτῶσι περὶ τοὺς
70, τὴν τουρκικὴν λαλοῦντες γλῶσσαν καὶ
διδασκόμενοι κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀλ-
ληλοδιδασκτικὴν μέθοδον.

Παρθεναγωγεῖον. Ἀπὸ τῆς συστάσεώς
του οὐδέποτε ἐδίδαξεν ἐξ ἐπαγγέλματος δι-
δάσκαλος, ἀλλὰ πάντοτε νέαι ἀγράμματοι
καὶ ἀμέθοδοι, ὡς καὶ ἡ νῦν Ἀναστασία Δημη-
τριάδου, σύζυγος τοῦ νῦν ἀλληλοδιδάκτου,
γυνὴ ἀγράμματος. Ἐνταῦθα ἐπιτραπήτω μοι
νὰ ἐλέγξω τὴν ἀδιαφορίαν τῆς Μητροπόλεως
κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον τὸ ἐκεῖ
Ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον εὐπορεῖ χρημά-
των τόσον, ὅσον οὐδὲν ἄλλο κοινόν, ἐκτὸς
ἂν νομίζῃ ὅτι αἱ μαθήτριαι, ὡς θυγατέρες
γονέων χωρικῶν εἶναι περιττὸν νὰ διδά-
σκεται ὑπὸ ἀνεγνωρισμένης καὶ ἱκανῆς δι-
δασκάλου· ἡ διδάσκαλος λαμβάνει 4000
γρ. κατ' ἔτος. Τὰ ἐκεῖ συσσωρευόμενα ἐκ
τῶν προσερχομένων προσκυνητῶν, χρήματα
ἠδύναντο, καλῶς διαχειριζόμενα, νὰ ὠφε-

λήτῳσι καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν Μαγνησίαν,
ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ χωρίῳ ἠδύναντο κάλλι-
στα νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς σύστασιν Ἑλλην.
Σχολείου. Εἰς τὸ Παρθεναγωγεῖον φοιτῶσι
70 μαθήτριαι.

Τοιαῦται εἶναι ἐν συντόμῳ αἱ πληροφο-
ρίαι περὶ Μαγνησίας καὶ τῶν πέριξ κυριω-
τέρων χωρίων, τὰς ὁποίας πέμπω τῷ Σ.
Συλλόγῳ. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πολὺ ἀργὰ
ἐξεπλήρωσα τὴν ὁποίαν μοι ἀνέθηκεν ἐντο-
λὴν ὁ Σ. Σύλλογος, δι' ἧς συγγνώμην ἐξαι-
τοῦμαι, ἂν καὶ ἡ βραδύτης αὕτη προῆλθε
μᾶλλον ἐκ τῆς ἀντιστάσεως καὶ τῶν δυσ-
κολιῶν, ἢ ἀπῆντησα περὶ τὴν συλλογὴν,
ἢ ἐξ ἰδίας μου ἀμελείας. Τελευτῶν θεωρῶ
καθῆκόν μου νὰ ὑποβάλλω μίαν παρατή-
ρησιν εἰς τὸν Σ. Σύλλογον· ἐπειδὴ γινώ-
σκω πολλοὺς διδάσκοντας ὅχι ἐν τοῖς
χωρίοις μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς
Κωμοπόλεσι ὅτι εἰσὶ ἄνδρες μὴ διδάσκα-
λοι ἐξ ἐπαγγέλματος, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης
δυνάμει τῶν ὀλίγων τῶν γνώσεων αὐτο-
χειροτονούμενοι διδάσκαλοι, ἐξαπατῶντες
καὶ ζημιοῦντες οὕτως τὰς Κοινότητας τὰς
μὴ δυναμένας δυστυχῶς εἰσέτι νὰ δια-
κρίνωσι τοὺς ὄντως διδασκάλους ἢ μὴ,
ἐπωφελεῖς τὰ μέγιστα ἤθελεν εἶσθαι διὰ
τὰς Κοινότητας τῆς Ἀνατολῆς, ἂν ὁ Σ. Σύλ-
λογος ἀνελάμβανε τὴν εὐθύνην ὅπως,
ἀφοῦ συνενοηθῇ μετὰ τῶν Κοινοτήτων,
ἐξελέγχῃ τοὺς ἐπαγγελλομένους τὸν διδά-
σκαλον, καὶ ἀποστέλλῃ αὐτοὺς εἰς τὰς
Κοινότητας, ἀποπέμπων οὕτω τοὺς ἀγύρ-
τας ἐκείνους διδασκάλους τοὺς ὀλικῶς τε
καὶ ἠθικῶς σπουδαίως ζημιοῦντας αὐτάς.

Χ. ΔΑΣΚΑΛΙΚΗΣ

Μέλος ἀντεπιστέλλον τοῦ Σ. Συλλόγου ὑμῶν.